

Livsloppsperspektiv om hälsa och ohälsa

Författare: Eva Jeppsson Grassman och Sonja Olin Lauritzen (redaktörer)

Titel: Mellan hälsa och ohälsa. Ett livsloppsperspektiv.

Förlag: Studentlitteratur, Lund (227 sidor), 2018.

I boken *Mellan hälsa och ohälsa. Ett livsloppsperspektiv* medverkar totalt 8 forskare med olika kapitel som sammanbinds till en antologi. Redaktörer för boken är Eva Jeppsson Grassman och Sonja Olin Lauritzen. Författarna representerar olika ämnen och är verksamma vid Stockholms universitet, Linköpings universitet, Hälsohögskolan i Jönköping, Högskolan Väst, Södertörns högskola och Ersta Sköndal Bräcke högskola. Redan i bokens förord beskrivs de olika frågor som reses i boken. Författarna skriver:

”Vad gör människor för att upprätthålla hälsa och undvika risk för ohälsa under livets olika faser? Vilka konsekvenser får olika typer av ohälsa i form av sjukdom eller funktionsnedsättning i människors dagliga liv, både för individen själv och för hennes närstående? Vad betyder ohälsa, eller risk för ohälsa, för den berörda personens syn på den egna förmågan och framtiden?” (s.9).

Boken består av totalt nio kapitel som avslutas med referensförteckningar för den som vill fördjupa sig inom respektive tema som tas upp. De olika kapitlen i boken är: 1) *”Mångtydiga mellanrum. Mellan hälsa och ohälsa under livsloppet”*, 2) *”Livsloppets början. Förställningar om det späda barnets hälsa”*, 3) *”Barnet och hotet från framtiden. Exemplet födoämnesallergi”*, 4) *”Uppväxtarens svar-*

definierade psykiska ohälsa”, 5) *”Kvinnokroppen mitt i livet. Den medelålders kvinnan mellan hälsa och ohälsa”*, 6) *”Mot en ny fjärde ålder?”*, 7) *”Att hålla sig frisk inför döden”*, 8) *”Om det kunde hålla sig så här ett tag nu”*, 9) *”Föräldrars erfarenheter av sitt funktionshindrade barn genom perioder av hälsa och ohälsa”*. Denna bok är både intressant och mycket angelägen. Som kursbok i olika utbildningar kan denna bok bli mycket värdefull eftersom den fokuserar på ”mellanrummen”. Livsloppsperspektivet är både viktigt och intressant. De båda redaktörerna skriver i bokens inledning:

”För att bättre kunna ta hänsyn till detta att människor lever igenom olika perioder av hälsa och ohälsa, liksom till att det inte alltid är möjligt att dela in individer i friska eller sjuka (man kan befinna sig just i ett mellanrum), har vi valt att här anlägga ett livsloppsperspektiv som tar in olika tidsaspekter i bilden. Genom att lägga frågan om tid som ett ’raster’ – tid före och efter sjukdomen liksom tid mellan, förväntningar på framtiden, tid kvar i livet som frisk eller sjuk och tid som har gått – är avsikten att bättre få syn på hälsans och ohälsans skilda innebörder över livet” (s.10).

Boken är mycket välskriven och genomarbetad. Den reser många frågor och ger inblick i forskning som genomförts av författarna i boken.

Mycket kunskap och erfarenhet förmedlas av författarna vilket är synnerligen värdefullt inom detta område. När hälsa och ohälsa sätts in i ett helhetsperspektiv finns goda möjligheter till reflektion och diskussion. Exempelvis reses frågor om de allra äldsta gruppernas samhällsengagemang och hur man förhåller sig till ålder, hälsa

och ohälsa. Den här boken gör detta på ett utomordentligt fint sätt.

Jörgen Lundälv
*docent i socialt arbete vid
 Göteborgs universitet och
 docent i trafikmedicin vid Umeå universitet.*
jorgen.lundalv@socwork.gu.se
jorgen.lundalv@surgery.umu.se

Funktionshinderhistoria och människovärdet i samhället

Författare: Margareta Persson

Titel: Gamla synsätt spökar än – funktionshinder genom tiderna.

Förlag: Instant Book, Stockholm (259 sidor), 2018.

Margareta Persson, tidigare ordförande för Funktionsrätt Sverige (f.d. Handikappförbunden) är uppvuxen med en rörelsehindrad mamma och har varit politiskt aktiv som riksdagsledamot (s). I *Gamla synsätt spökar än – funktionshinder genom tiderna*, beskriver hon historia men också det som varit osynligt för många människor. Boken handlar om hur människor med olika funktionsnedsättningar har behandlats i samhället under många år. I boken beskrivs olika livsområden för människor med olika funktionsnedsättningar – arbete, utbildning, fritid, socialt stöd, service och så vidare. Men det är de historiska perspektiven som utgör tyngdpunkten. Författaren beskriver förhållanden ända fram till idag, bland annat de högerpopulistiska strömningarna. I inledningen skriver Margareta Persson:

”När inte alla människors lika värde erkänns, då är det många människor som tvingas leva på marginalen. När normer och det ’normala’ snävas in, så skapas minoriteter med mindre rättigheter. De

här frågorna hör ihop. När människovärdet förnekas för vissa, så förnekas det för alla. ’Människovärdet vi fordra tillbaka’ borde gälla för alla människor vars människovärde trampats på. Frågan är om människovärdet någonsin funnits för alla” (s.13).

Boken består av fjorton kapitel: 1) *”Från troll till funktionsmaktordning”*, 2) *”Olika idéströmningar och kristendomen”*, 3) *”Folkhemmets mindervärdiga”*, 4) *”Institutionernas tid”*, 5) *”Anstalter för ’idioter och sinnesslöa’*, 6) *”Anstalter för ’sinnessjuka’*, 7) *”Eugenibemmet – barn bakom taggtråd”*, 8) *”När skolan kom till byn”*, 9) *”Kommunerna struntade i barn med rörelsehinder”*, 10) *”Kampen för teckenspråket”*, 11) *”Synskadades utbildning”*, 12) *”Bildbara och obildbara”*, 13) *”Vilket liv är värt att leva?”*, 14) *”Livsvillkor och kamp”*. I slutet av boken finns en litteraturförteckning som omfattar 185 referenser inom området. Författaren karaktäriserar funktionshinderhistorien som ”böljande” och rörig, men boken beskriver tydligt olika företeelser. Även samhällsdebat